

KLAGANDE

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
851 93 Sundsvall

MOTPART

██████████ ██████████

Ombud: Ulf Zethraeus
Alter Assistans AB
Holmträskvägen 331
945 92 Altersbruk

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Luleås beslut den 18 augusti 2017 i mål nr 1749-17,
se bilaga A

SAKEN

Interimistiskt beslut i mål om assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens beslut och avslår yrkandet om
interimistiskt beslut.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten ska upphäva förvaltningsrättens intermistiska beslut om att bevilja assistansersättning. Som grund för överklagandet anförs bl.a. följande. När det gäller egenvård i form av hjälp vid tömning av urin via kateterisering och hjälp vid stomiskötsel finns det kammarrättspraxis på att detta skulle kunna ingå som ett grundläggande behov. Försäkringskassan har överklagat en sådan dom till Högsta förvaltningsdomstolen. I denna del kan bedömningen i målet anses oviss. Den tid som har angetts för detta behov uppgår dock endast till 11,67 timmar per vecka och skulle inte ensamt innebära någon annan utgång i målet.

██████████ anser att överklagandet ska avslås. Till stöd för sin inställning anför hon i huvudsak följande. Från september 2017 återfick hon sin assistans efter att ha varit utan den i tre månader. Den hemtjänstinsats hon erhöll under mellantiden var inte liten, men medförde ändå stora problem och risker för henne. Om förvaltningsrättens beslut ändras kommer hennes tillvaro återigen att bli mycket svår. Hon kommer att vara ensam större delen av dagen och allmänt få en försämrad livskvalitet vad gäller hygien, mathållning och sociala aktiviteter samt en försämrad hälsa såväl fysiskt som psykiskt. Hon har varit beviljad personlig assistans i tio år och hennes hälsotillstånd har försämrats. Om Försäkringskassans överklagande bifalls kommer det att leda till praktiska svårigheter att på nytt planera och organisera hemtjänst och säga upp hennes assistenter.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Försäkringskassan har i sitt omprövningsbeslut den 27 juni 2017 bedömt att ██████████ grundläggande behov understiger 20 timmar per vecka och att hon därför inte har rätt till assistansersättning. Som grundläggande behov har Försäkringskassan godtagit hjälp med personlig hygien med 3 timmar

och 44 minuter per vecka och hjälp med av- och påklädning med 1 timme och 45 minuter per vecka. Hjälp med att sköta stomi och urinkateter har bedömts utgöra egenvård och har inte godkänts som grundläggande behov. Förvaltningsrätten har dock bedömt att den egenvård som är aktuell i målet kan vara ett grundläggande behov.

I Försäkringskassans utredning har tidsåtgången för att sköta stomin uppgetts vara 20 minuter per dag och tidsåtgången för att tappa urin har uppgetts vara 80 minuter per dygn (10 minuter x 8 tappningar). [REDACTED] har i vart fall hittills inte invänt mot den angivna tidsåtgången för skötsel av stomi och tömning av kateter eller mot Försäkringskassans bedömning avseende grundläggande behov i övrigt. Oavsett vilken bedömning som görs i frågan om egenvård är omständigheterna därmed för närvarande inte sådana att det har funnits skäl för förvaltningsrätten att fatta ett interimistiskt beslut om rätt till assistansersättning. Försäkringskassans överklagande ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Mats Törnered
kammarrättslagman
ordförande

Åsa Ärlebrant
kammarrättsråd

Petra Ebbing
kammarrättsråd
referent

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ****BESLUT**
2017-08-18
Meddelat i Luleå

Mål nr 1749-17

KLAGANDE

[REDACTED]

God man:

[REDACTED]

Ombud:
Ulf Zethraeus
Alter Assistans AB
Holmträskvägen 331
945 92 Altersbruk**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten
851 93 Sundsvall**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans omprövningsbeslut den 27 juni 2017, dnr 32446-2017

SAKEN

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB); nu fråga om interimistiskt beslut

FÖRVALTNINGSRÄTTENS BESLUT

Förvaltningsrätten beslutar interimistiskt att [REDACTED] från och med juni 2017 har rätt till assistansersättning i samma omfattning som tidigare i avvaktan på målets slutliga avgörande; alltså med motsvarande 1 859 timmar för sexmånadersperioden januari–juni och 1 890 timmar för sexmånadersperioden juli–december.

Dok.Id 90432

Postadress
Box 849
971 26 Luleå**Besöksadress**
Skeppsbrogatan 43**Telefon**
0920-29 54 90
E-post: forvaltningsrattenilulea@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt**Telefax**
0920-22 04 59**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

██████████ har diagnosen multipel skleros (MS), vilken debuterade redan år 1988. Detta har medfört tilltagande försämring av gång- och förflyttningsförmåga samt tilltagande nedsättning av kognitiva funktioner. Hon har även en tunntarmsstomi och hennes urinblåsa töms via en kateter. Vidare har hon också en viss synnedsättning. ██████████ har erhållit assistansersättning sedan februari 2007.

Försäkringskassans senast beslut, den 13 september 2013, innebar att ██████████ ██████████ var beviljad assistansersättning med i genomsnitt totalt 71,91 timmar i veckan. Härav motsvarade 24,91 timmar i veckan hennes grundläggande behov; för personlig hygien samt av- och påklädning. Beslutet innebar att hon för en sexmånadersperiod var beviljad assistansersättning motsvarande 1 890 timmar för juli–december samt 1 859 timmar för januari–juni, med upprepning varje år tills hon fick ett nytt beslut.

Vid obligatorisk omprövning av assistansersättningen beslutade dock Försäkringskassan, den 3 mars 2017, att helt dra in ██████████ assistansersättning. Beslutet motiverades med att hennes grundläggande behov nu bedömdes uppgå till endast 5,48 timmar per vecka; varav 3 timmar och 44 minuter för personlig hygien samt 1 timme och 45 minuter för av- och påklädning. Försäkringskassan beaktade nu bland annat inte alls något hjälpbehov vid kateterisering och stomiskötsel. Detta då det var fråga egenvårdsinsatser, vilket kassan inte ansåg vara ett grundläggande behov. Eftersom de grundläggande behoven inte längre bedömdes överstiga 20 timmar per vecka, beslutade Försäkringskassan att ██████████ inte längre hade rätt till assistansersättning. För att hon skulle ha möjlighet att tillgodose sitt behov på annat sätt, medgav kassan att fortsätta betala ut assistansersättning till och med maj 2017.

Försäkringskassan beslutade vid omprövning att inte ändra sitt beslut.

PARTERNAS INSTÄLLNING**Vad [REDACTED] framför**

[REDACTED] yrkar att hon ska beviljas assistansersättning. Hon yrkar även att förvaltningsrätten ska fatta ett interimistiskt beslut i avvaktan på att målet slutligt prövas, så att hon får behålla motsvarande assistanstimmar som tidigare. Hon framför i denna del följande.

Hon har haft personlig assistans i tio år. Efter indragningen nu har det mesta i hennes tillvaro försvårats. Hon har vid olika tillfällen fallit och då bland annat skadat huvudet där hon har en shunt inopererad. Vid ett tillfälle kunde hon inte ta sig upp utan låg hela natten i garaget där fallet inträffade. Först på morgonen fick hon hjälp av hemtjänstpersonal, som kommer till henne fem–sex gånger per dag. Hennes nuvarande situation medför en isolerad tillvaro där hon sitter och väntar på hemtjänsten. Därför har nu hennes 77-åriga mor fått träda in och ge henne stöd och hjälp.

Vad Försäkringskassan framför

Försäkringskassan har inte funnit anledning att ändra det överklagade beslutet.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Den domstol som ska pröva ett överklagande får besluta att det överklagade beslutet, om det annars skulle gälla omedelbart, tills vidare inte ska gälla och även i övrigt besluta rörande saken (28 § förvaltningsprocesslagen [1971:291], FPL). För att ett interimistiskt beslut ska meddelas, krävs det i allmänhet att det föreligger hög grad av sannolikhet att överklagandet slutligt ska bifallas.

[REDACTED] har alltså varit beviljad assistansersättning i drygt tio år och med samma omfattning, i genomsnitt cirka 10 timmar per dag, i nästan fyra år. Förvaltningsrätten bedömer att det får antas ha stor betydelse för henne att få behålla

assistansersättningen för att kunna uppnå goda levnadsvillkor. Det finns därför anledning att något sätta ned kravet på vad som bör vara bevisat, för att nu kunna fatta ett gynnande interimistiskt beslut. Ett interimistiskt beslut bör i så fall kunna meddelas om utgången i målet åtminstone framstår som oviss (jfr RÅ 1990 ref. 82 och RÅ 1996 ref. 24).

En post som Försäkringskassan numera inte har beaktat alls är den egenvård som avser hjälp vid tömning av urin via kateterisering och hjälp med stomiskötsel. Detta då kassan menar att allt som är egenvård inte kan anses vara ett grundläggande behov.

Kammarrätten i Göteborg har i en dom (den 20 december 2016, mål nr 3208-16), som avsåg egenvård i fråga om sondmatning, funnit att även egenvård kan vara ett grundläggande behov. Detta om det samtidigt kan knytas till något av de behov som enligt lagtexten är just ett grundläggande behov; i detta fall måltider. Förvaltningsrätten noterar att Högsta förvaltningsdomstolen därefter har meddelat Försäkringskassan prövningstillstånd (den 20 april 2017, mål nr 682-17), men ännu inte avgjort målet slutligt. Förvaltningsrätten bedömer att även den egenvård som är aktuell för [REDACTED] kan vara ett grundläggande behov, då det kan knytas till toalettbesök.

Förvaltningsrätten bedömer sammantaget – med beaktande av vad som hittills framkommit i målet – att det finns tillräckliga skäl för att, i enlighet med 28 § FPL, interimistiskt besluta att [REDACTED] har rätt till assistansersättning i den omfattning hon hade innan Försäkringskassan beslutade att helt dra in ersättningen. Alltså med motsvarande 1 859 timmar för januari–juni och 1 890 timmar för juli–december. Beslutet ska gälla i avvaktan på att rätten avgör målet slutligt. [REDACTED] begäran i denna del bör således bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3104/1 C (se bilaga 1).

Susanne Johansson
rådman

Hans Sjölander har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.